

Vergaderjaar 2014–2015

31 288

Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid

Nr. 407

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 5 november 2014

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de brief van 18 september 2014 over de voorhang van het accreditatiekader van de NVAO en verbeteringen in het accreditatieproces (Kamerstuk 31 288, nr. 404).

De vragen en opmerkingen zijn op 2 oktober 2014 aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voorgelegd. Bij brief van 4 november 2014 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-van de commissie,
Meelker

I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
1.	Algemeen	2
2.	Het functioneren van het accreditatiestelsel	3
3.	Verbeteringen op korte termijn	3
3.1	Reductie lasten in het accreditatiekader van de NVAO	4
3.2	Inhoudelijke aanpassingen in het accreditatiestelsel	4
3.3	Verbetering werkwijze visitatiepanels en de NVAO	4
3.4	Meer duidelijkheid verschaffen («compliance assistance») aan de instellingen	5
3.5	Geen nieuwe verplichtingen in het accreditatiestelsel	5
4.	De toekomst: waar gaan we naartoe?	5
5.	Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs	6
6.	Overige onderwerpen	7
II	Reactie van de Minister	7

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het accreditatiekader van de NVAO. Zij hechten grote waarde aan het kwaliteitsoordeel en de werking van de NVAO¹, omdat hiermee onderwijskwaliteit voor studenten geborgd wordt. Deze leden zijn tevreden over de inzet van de Minister op differentiatie in oordelen en op lastenreductie, alhoewel op beide punten er altijd meer stappen gezet kunnen worden. Zij steunen voorts de voorstellen van de Minister ten aanzien van de opleidingscommissie, die mede naar aanleiding van de motie van de leden Duisenberg en Mohandis² explicieter een plaats krijgen in het accreditatieproces. De leden zien aanleiding tot het maken van enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de onderhavige brief over de aanpassingen in het accreditatiestelsel. Zij zijn van mening dat de door de minister genoemde reductie van lasten extra aandacht verdient. Het «verdiende vertrouwen» dient beloond te worden met een verder terugdringen van de administratieve lasten voor onderwijsinstellingen die goed scoren tijdens de accreditatie. Deze leden hebben enkele vragen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende brief. Zij hebben een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Minister d.d. 18 september jl. waarin zij het herziene accreditatiekader aanbiedt. Deze leden kunnen zich vinden in de hoofdlijnen van deze wijzigingen. Door deze wijzigingen zal de kwaliteit van het hoger onderwijs beter worden geborgd. Evenzo belangrijk vinden zij de vermindering van de administratieve lastendruk. Tevreden zijn deze leden over het feit dat de regering van eerdere plannen ten aanzien van het versterken van de rol van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) bij de kwaliteitsborging heeft afgezien. De genoemde leden zagen dat als een onnodige dubbeling van taken van

¹ NVAO: Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie

² Kamerstuk 33 472, nr. 22

NVAO en inspectie, maar vonden wel dat het accreditatieproces moest worden versterkt. Dat de wijzigingen in het accreditatieproces tot nu toe goed lijken te werken wordt geïllustreerd door de oordelen van de NVAO over de zwakke opleidingen Geesteswetenschappen. Nu de accreditatie niet gelijk wordt ingetrokken, maar tijdelijk wordt verleend, zal de NVAO eerder kritischer gaan oordelen bij twijfel over de kwaliteit van de opleidingen. Wel hebben de genoemde leden nog enige vragen.

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het herziene accreditatiekader van de NVAO. Zij vinden het een positief teken dat de Minister vertrouwen en autonomie als uitgangspunt stelt. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen over het accreditatiekader.

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het accreditatiekader en de brief van de Minister. Zij waarderen de inzet om de lasten van het stelsel te reduceren en de beslissing van de regering om het voorgenomen lesbezoek te laten vervallen. Deze leden hebben enkele vragen over het voorgestelde accreditatiekader.

2. Het functioneren van het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie vragen waarin de verschillen liggen bij de ervaren lastendruk tussen het wetenschappelijk onderwijs en het beroepsonderwijs. Op welke wijze wijkt de verantwoording bij het wetenschappelijk onderwijs af van het hoger beroepsonderwijs? Deze leden vragen tevens hoe het kan dat bij een instelling die met goed gevolg de instellingstoets heeft doorlopen, er vervolgens opleidingen van die instelling niet door de accreditatie komen. Is de instellingstoets niet juist bedoeld om eventuele gebreken, die tot een onvoldoende bij de opleidingen kunnen leiden, te ontdekken en te verhelpen, zo vragen zij.

De leden van de SGP-fractie constateren dat de herstelperiode ertoe kan leiden dat de juridische status van diploma's onbetwist is, terwijl de NVAO de kwaliteit van de opleiding toch als onvoldoende beoordeelt. De Minister heeft aangegeven die discrepantie niet als problematisch te zien, vanwege het feit dat de panels de kwaliteit van de opleiding als geheel beoordelen en niet het eindniveau van individuele studenten. Deze leden vragen allereerst op grond waarvan de Minister veronderstelt dat de beoordeling van de opleiding als geheel geen schaduw zal werpen op het diploma en de kansen van individuele studenten.

3. Verbeteringen op korte termijn

De leden van de CDA-fractie constateren dat, conform de motie van het lid Rog³ om voortvarend aan de slag te gaan om lastenreductie in het huidige stelsel te realiseren, de Minister een aantal maatregelen voorstelt om deze lastenreductie te bewerkstelligen. Deze leden zijn met de Minister van mening dat de genoemde maatregelen zullen bijdragen aan een vermindering van de lastendruk. Wel vragen zij de Minister of de maatregelen nu ook echt zullen leiden tot ervaren lastendrukvermindering. Het gaat immers niet alleen om het wegsnijden van papierwerk, maar wat de instellingen hier in de praktijk van merken. Deze leden zijn van mening dat de gepresenteerde maatregelen een eerste stap zijn in de goede richting, maar zij vrezen dat hiermee niet echt een forse reductie van de lastendruk wordt gerealiseerd.

³ Kamerstuk 33 472, nr. 28

3.1 Reductie lasten in het accreditatiekader van de NVAO

De leden van de SP-fractie vragen waarom de zogenaamde «kritische zelfreflectie» aan een vast aantal omgeschreven pagina's is gebonden. Geldt dit voor meerdere onderdelen? Dit lijkt niet te passen binnen de eigen verantwoordelijkheid die van instellingen wordt gevraagd. Deze leden vragen met welke reden er een vooraf bepaald aantal pagina's is vastgesteld en waarom de omvang niet aan de instelling wordt gelaten. Het gaat toch om de inhoud van die verantwoording en niet het aantal pagina's dat wordt aangeleverd, zo vragen de genoemde leden.

De leden van de CDA-fractie zetten vraagtekens bij het voornemen om het instellingsbezoek qua tijd te halveren. Het gaat toch niet alleen om de papieren check, maar om wat juist in de praktijk getoetst kan worden? Het papierwerk gaat steeds door, terwijl zo een bezoek slechts eenmalig is. Weegt de lastendruk die hiermee te realiseren is op tegen de periodieke belasting, zo vragen deze leden.

De genoemde leden vragen voorts een nadere toelichting over de reactie van instellingen op het gewijzigde accreditatiekader. Zijn zij tevreden of vinden zij deze niet ver genoeg gaan? Deze leden vragen of er voorstellen van instellingen zijn, bijvoorbeeld ten aanzien van vermindering van lastendruk, die niet zijn overgenomen. Zo ja, kan worden aangegeven wat de reden hiervoor is, zo vragen deze leden.

3.2 Inhoudelijke aanpassingen in het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie vragen een toelichting op de motivatie van het besluit om beslisregels omtrent verschillende kwaliteitspredicaten aan te passen. Zij vragen of er nu niet naar een doel wordt toegewerkt, namelijk een zo groot mogelijke differentiatie, waar de beslisregels als middel dienen om verschillen te duiden.

Deze leden vragen voorts op welke andere wijze dan het beoordelen van eindwerken, het eindniveau van een opleiding getoetst en gewaarborgd kan worden. Uiteraard kan de vorm van de eindwerken per opleiding verschillen, en bij de ene opleiding meer theoretisch of juist meer praktijkgericht zijn, maar een opleiding moet toch op enige wijze worden getoetst en afgesloten. Luidt het loslaten van deze toetsing door de NVAO niet juist een teruggang in naar te grote vrijblijvendheid, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie vragen de Minister of zij kan toelichten waarom zij van mening is dat de gedifferentieerde oordelen zullen leiden tot betere kwaliteit.

De leden van de D66-fractie lezen dat het duidelijker wordt wanneer een opleiding een bepaald predicaat krijgt. Hoewel deze leden meer transparantie toejuichen, vragen zij of dit leidt tot toenemende verantwoordingslasten.

Ook vragen zij of de Minister naar streefwaarden voor de hoeveelheid excellente opleidingen toe wil.

3.3 Verbetering werkwijze visitatiepanels en de NVAO

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister aan de NVAO heeft gevraagd om kritisch te kijken naar bestaande protocollen en handelingen, om de hoeveelheid op te vragen informatie te beperken. Op welke

termijn verwacht zij op dit punt resultaten en kan zij de Kamer hierover informeren?

Deze leden stellen voorts vast dat de NVAO heeft «gepoogd» gemengde visitatiegroepen vast te stellen en de Minister het belang hiervan heeft benadrukt. Gaat dit nu ook concreet gebeuren, willen deze leden graag weten.

3.4 Meer duidelijkheid verschaffen («compliance assistance») aan de instellingen

De leden van de D66-fractie lezen met instemming dat er meer begeleiding komt in de vorm van «compliance assistance», om overbodige verantwoording te minimaliseren. Hoe gaat dit vorm krijgen, zo vragen deze leden.

3.5 Geen nieuwe verplichtingen in het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie steunen het eerdere voorstel om bij de accreditatie ook het gebruik van Engels binnen de opleiding mee te nemen. Dat de Minister dit voorstel nu laat varen, is teleurstellend. Voor uitzonderingen op de regel is een goede motivatie en verantwoording het minste. Deze leden vragen de Minister de wettelijke vereisten voor Engelstalige opleidingen onder elkaar te zetten en vragen welk percentage van de opleidingen het Nederlands dan wel het Engels als voertaal in de collegezaal hebben.

Zij vragen voorts of er een indicatie kan worden gegeven over de hoeveelheid opleidingen per instelling die in het Engels is en om welke studies het gaat.

De leden van de CDA-fractie zijn tevreden dat de Minister niet van plan is om nieuwe verplichtingen aan te brengen in het nieuwe stelsel. Deze leden vragen de Minister wel alert te zijn op regels die niet de bedoeling hebben tot meer verplichtingen maar dit onbedoelde effect wel hebben in de praktijk.

4. De toekomst: waar gaan we naartoe?

De leden van de VVD-fractie vragen naar het concept «verdiend vertrouwen». Zij zien verdiend vertrouwen mede als toekomstbeeld voor beoordeling en accreditatie. De incidenten van de afgelopen jaren en recente accreditatieresultaten van Geesteswetenschappen maken dat «verdiend vertrouwen» nog een kwetsbaar begrip is, maar in de toekomst zal hier naartoe moeten worden gewerkt. In dit kader zien deze leden een dubbele accreditatieactiviteit in de instellingsaccreditatie en de opleidingsaccreditaties. Bij een betrouwbare instellingsaccreditatie is de kwaliteitsborging binnen de instelling van hoog niveau en zou de positie van de NVAO ten opzichte van opleidingsvisitaties kunnen veranderen. Kan de Minister aangeven binnen welke marges zij wil werken in de richting van het concept «verdiend vertrouwen» en lastenverlichting in het accreditatiekader?

Wanneer hoopt zij dat ze hier stappen toe kan zetten?

Deze leden vragen voorts of dit al onderwerp van overleg is met de instellingen binnen het hoger onderwijs en de NVAO.

Kan de Minister toelichten of de NVAO dit concept al nader onderzoekt ten behoeve van toekomstige voorstellen?

Tevens vragen deze leden of dit onderwerp worden meegenomen in de nieuwe Strategische Agenda Hoger Onderwijs, die in 2015–2016 wordt opgesteld.

De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd, in het kader van «verdiend vertrouwen» belonen, of er sprake is van een overlap tussen de instellingstoets en de opleidingstoets. Zij vragen of de Minister nader op dit punt kan in gaan. Welke elementen komen in beide accreditatiecycli voor?

En op welke wijze kan de administratieve lastendruk van de opleidings- toets gereduceerd worden door gebruik te maken van de tijdens de instellingstoets verkregen data en/of inzichten?

Kan de Minister voorts het «verdiend vertrouwen» nadrukkelijker belonen door een verdere reductie van de lastendruk na te streven langs deze lijn, zo vragen deze leden.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de uitkomsten van het vergelijkende onderzoek met onder meer Vlaanderen. Deze leden vragen voorts om regelmatig op de hoogte te worden gehouden van de ervaringen met het nieuwe systeem. Met name of de gepresenteerde maatregelen echt leiden tot lastenvermindering en betere kwaliteit.

5. Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie vernemen graag van de Minister welke consequenties het debat over de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR)⁴ heeft voor het accreditatiekader. In dat algemeen overleg heeft de woordvoerder van de genoemde fractie aangegeven dat de onderwijskwaliteit bij de IUR in het geding kan zijn en de Minister gevraagd een onderzoek door de NVAO te laten verrichten. In dit algemeen overleg heeft de Minister aangegeven dat het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, zoals in artikel 1.3 van de WHW⁵ staat, van toepassing zou moeten zijn op alle instellingen in het hoger onderwijs. Deelt de Minister de mening van de genoemde leden dat, om deze bepaling praktisch handen en voeten te geven, de consequentie hiervan moet zijn dat dit begrip in het accreditatiekader opgenomen dient te worden? En hoe ziet de Minister in dit kader de toepassing van andere belangrijke uitgangspunten die in de WHW zijn opgenomen, zoals academische vrijheid en ethiek? Deze leden vragen voorts hoe de Minister de huidige situatie beoordeelt, waarin door middel van accreditatie er een oordeel geveld wordt over onderwijskwaliteit waarbij randvoorwaarden met betrekking tot rechtsstatelijkheid en WHW-principes met betrekking tot maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, academische vrijheid en ethiek op dit moment in het accreditatiekader geen rol spelen.

De leden van de SP-fractie vragen aandacht voor het opnemen van het punt «maatschappelijke verantwoordelijkheid» in het accreditatiekader. Zij menen dat iedere onderwijsinstelling en zijn bestuurders doordrongen dienen te zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Ook moet het mogelijk zijn om bestuurders die op dit vlak ernstig nalatig zijn aan te kunnen spreken. Deze leden vragen tevens op welke wijze en termijn kan dit in het accreditatiekader worden opgenomen.

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre de NVAO bij het beoordelen van standaard 2 van de beperkte opleidingsbeoordeling en

⁴ Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 22 januari 2014, over Islam- en imamopleidingen, Kamerstuk 33 750-VIII, nr. 101

⁵ WHW: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

standaard 8 van de uitgebreide opleidingsbeoordeling recht doet aan de visie van de instelling over de eigen verantwoordelijkheid van de student. Deze leden vragen of de Minister onderkent dat panels bijvoorbeeld terughoudend dienen te zijn met het oordeel dat een opleiding studenten er actiever op moet wijzen niet te lang over een eindwerk te doen.

De genoemde leden merken op dat op grond van artikel 5a.2a van de WHW van de NVAO verwacht wordt dat zij in het accreditatiekader onderscheid maakt tussen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs en tussen bacheloropleidingen en masteropleidingen. Deze leden constateren dat dit onderscheid in het rapport nauwelijks aanwezig is en dat bij de standaarden bijvoorbeeld wordt volstaan met de opmerking dat het niveau passend moet zijn bij de aard van de opleiding. Zij vragen in hoeverre, naar het oordeel van de Minister, op dit punt recht wordt gedaan aan de wettelijke norm.

Deze leden constateren tevens dat de NVAO in het accreditatiekader zelf de beslisregels formuleert die als uitgangspunt dienen voor de beoordeling van opleidingen. Zij vragen waarom deze regels niet een concretere grondslag in de wet kennen, zoals de indicatoren die in het accreditatiekader gehanteerd worden. Deze leden merken op dat criteria als het beoogde en gerealiseerde eindniveau een dermate cruciale status hebben dat een wettelijke borging voor de hand ligt.

6. Overige onderwerpen

De leden van de VVD-fractie vragen tot slot naar de voortgang van het NVAO kwaliteitskenmerk ondernemen. De NVAO heeft op verzoek van de Minister, in het kader van het stimuleren van ondernemend onderwijs, de pilot bijzonder (kwaliteits)kenmerk ondernemen in het hoger onderwijs ontwikkeld. In 2013 is dit kwaliteitskenmerk ondernemen als eerste toegekend aan de bacheloropleiding Science, Business and Innovation en de minor Entrepreneurship van de Vrije Universiteit Amsterdam. Daarnaast zijn er ook veel aanvragen afgekeurd. Deze leden vernemen graag van de Minister welke andere opleidingen (of minors) dit kenmerk tot nog toe hebben behaald en wat de ervaring is met het kenmerk, mede gelet op de oorspronkelijke doelstelling om ondernemend onderwijs en ondernemerschap te stimuleren. Daarnaast vragen zij of er ook plannen zijn om dit kenmerk uit te breiden naar instellingsniveau. Zo ja, wat zijn de (ondernemende) stappen die hiertoe worden ondernomen, zo vragen de genoemde leden.

II Reactie van de Minister

1. Algemeen

Dank voor uw reacties die grotendeels instemmend en ondersteunend zijn ten opzichte van de aanpassingen.

2. Het functioneren van het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie vragen waarin de verschillen liggen bij de ervaren lastendruk tussen het wetenschappelijk onderwijs en het beroepsonderwijs en op welke wijze wijkt de verantwoording bij het wetenschappelijk onderwijs af van het hoger beroepsonderwijs.

De beoordelingscriteria voor accreditatie zijn gelijk voor opleidingen in het hoger onderwijs, ongeacht of het een hbo- of wo-opleiding betreft. Wel houden de commissies van deskundigen en de NVAO rekening met de academische dan wel beroepsgerichte oriëntatie van een opleiding. Uit de

evaluatie van het accreditatiestelsel⁶ en met name uit het rapport van de Inspectie van het Onderwijs, blijkt wel dat het draagvlak voor het accreditatiestelsel met name in het wetenschappelijk onderwijs onder druk staat door de ervaren lastendruk.

Deze leden vragen tevens hoe het kan dat bij een instelling die met goed gevolg de instellingstoets heeft doorlopen, er vervolgens opleidingen van die instelling niet door de accreditatie komen.

De instellingstoets kwaliteitszorg geeft aan dat de instelling haar kwaliteitszorgsysteem op orde heeft. Een goed kwaliteitszorgsysteem betekent niet dat een specifieke opleiding nooit problemen kan hebben, maar houdt in dat eventuele problemen tijdig worden gesignaleerd en opgepakt door de instelling zelf. Het betekent dus wel dat als een instellingstoets is behaald, verwacht mag worden dat de instelling voor de kwaliteit van het onderwijs een doeltreffend systeem van kwaliteitszorg hanteert. De instellingstoets kwaliteitszorg is pas recent ingevoerd. Verwacht mag worden dat er komende jaren een afname van negatieve oordelen bij instellingen die de instellingstoets kwaliteitszorg succesvol hebben doorlopen. Dit is een punt van aandacht bij het meer fundamenteel bezien van en de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel.

Voorts vragen deze leden of de instellingstoets niet juist bedoeld is om eventuele gebreken, die tot een onvoldoende bij de opleidingen kunnen leiden, te ontdekken en te verhelpen.

Doel van de instellingstoets kwaliteitszorg is om vast te stellen of de instelling haar interne kwaliteitsborging op orde heeft en of er een goede kwaliteitscultuur bestaat.

In het accreditatiestelsel gaat een beoordeling op instellingsniveau samen met een beperkte beoordeling op opleidingsniveau. Die beoordeling op opleidingsniveau leidt vervolgens tot accreditatie. Beide beoordelingen zijn dus complementair.

Om dubbelingen te voorkomen, vindt bij de instellingstoets kwaliteitszorg geen oordeel plaats over de kwaliteit van de afzonderlijke opleidingen, maar over de randvoorwaarden voor kwalitatief goed onderwijs. Bij de beoordeling van de instelling in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg wordt beoordeeld hoe de instelling aan verbetering werkt. Daarbij dient de instelling aan te tonen dat zij de kwaliteit van haar opleidingen waar nodig systematisch en tijdig verbetert. Als toelichting hierbij staat in het accreditatiekader: «De instelling voert een actief verbeterbeleid op grond van haar zicht op de verkregen resultaten. De instelling treedt handelend op indien de resultaten van interne en externe evaluaties daar aanleiding toe geven. Dit draagt bij aan de kwaliteitscultuur binnen de instelling.»

De leden van de SGP-fractie vragen op grond waarvan ik veronderstel dat de beoordeling van de opleiding als geheel geen schaduw zal werpen op het diploma en de kansen van individuele studenten.

Als een opleiding in een hersteltraject komt dan betekent dit dat de opleiding niet volledig voldoet aan een of meerdere kwaliteitsaspecten en dat de NVAO aan de hand van de visie van het panel de instelling in staat acht op korte termijn de nodige verbeteringen door te voeren. De NVAO heeft in zo'n situatie voldoende vertrouwen in de verbeterpotentie van de opleiding. Was dat niet het geval geweest, dan was er geen herstelperiode toegekend, maar een negatief besluit genomen. Ik heb geen aanleiding te veronderstellen dat de beoordeling van de opleiding als geheel een

⁶ Kamerstuk 32 210, nr. 24

schaduw zal werpen op het diploma en de kansen van individuele studenten. De diploma's van een opleiding met een herstelperiode blijven rechtsgeldig.

3. Verbeteringen op korte termijn

De leden van de CDA-fractie vragen of de maatregelen om de lastenreductie te bewerkstelligen nu ook echt zullen leiden tot ervaren lastendrukvermindering. Het gaat immers niet alleen om het wegsnijden van papierwerk, maar wat de instellingen hier in de praktijk van merken, zo merken deze leden op. Deze leden zijn van mening dat de gepresenteerde maatregelen een eerste stap zijn in de goede richting, maar zij vrezen dat hiermee niet echt een forse reductie van de lastendruk wordt gerealiseerd.

Ik ben verheugd dat de leden van de CDA-fractie met mij van mening zijn dat de genoemde maatregelen een stap zijn in de goede richting om de lastendruk te verminderen. Hoewel ook het reduceren van onnodige documentenstromen in de praktijk een reële verbetering kan opleveren voor instellingen, moeten verbeteringen om de ervaren lasten te verminderen inderdaad niet alleen gaan om het wegsnijden van papierwerk; dat is slechts een onderdeel. In het accreditatiekader dat voorligt worden inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd die als doel hebben het accreditatieproces te verbeteren en lastenreductie te realiseren. Zo wordt bijvoorbeeld de werkwijze van de visitatiepanels verbeterd en wordt meer «compliance assistance» geboden aan instellingen. Ik heb er vertrouwen in dat deze verbeteringen zullen bijdragen aan vermindering van de lastendruk, een stap in de goede richting. Dit vertrouwen is mede gestoeld op het feit dat organisaties zoals de VSNU, Vereniging Hogescholen, de NRTO, de evaluatiebureaus, studenten en de werkgeversorganisaties hebben aangegeven dat de NVAO – binnen de kaders van de huidige wetgeving – al het mogelijke heeft gedaan om de administratieve lasten voor instellingen te beperken. Daarnaast heb ik uw Kamer eerder meegedeeld dat ik de komende jaren toe wil naar een stelsel met minder lasten en waar verdiend vertrouwen meer wordt beloond. Ik zal uw Kamer daarover in het voorjaar van 2015 informeren.

3.1 Reductie lasten in het accreditatiekader van de NVAO

De leden van de SP-fractie vragen waarom de zogenaamde «kritische zelfreflectie» aan een vast aantal omgeschreven pagina's is gebonden en of dit geldt voor meerdere onderdelen. Zij vragen zich af waarom de omvang niet aan de instelling wordt overgelaten.

Om instellingen te faciliteren en de lasten die worden ervaren te verminderen is de kritische zelfreflectie aan een maximum aantal pagina's gebonden. De ervaring leert dat instellingen bij accreditatie vaak het zekere voor het onzekere nemen en dan (te) veel informatie aanleveren. Dat bleek ook uit de evaluatie van het accreditatiestelsel die in 2013 naar uw Kamer is verzonden.⁷ Dat zorgt voor veel ervaren lasten. Door helder te communiceren welke informatie nodig is en wat de maximale omvang is, kunnen de lasten die instellingen ervaren afnemen en neemt de transparantie toe.

Het vaste aantal pagina's geldt alleen voor de kritische reflectie. Het is niet de bedoeling dat er andere documenten speciaal voor een visitatie worden opgesteld, dus daar worden ook geen (vorm)eisen aan gesteld.

⁷ Kamerstuk 32 210, nr. 24

De leden van de CDA-fractie zetten vraagtekens bij het voornemen om het instellingsbezoek qua tijd te halveren. Immers het papierwerk gaat door, terwijl een bezoek slechts eenmalig is. Weegt de lastendruk die hiermee te realiseren is op tegen de periodieke belasting, zo vragen deze leden.

Hoewel een bezoek inderdaad niet het meest belastende deel is, is ook daarbij proportionaliteit van belang. NB. De inperking geldt alleen voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling. Als met een korter bezoek ook de nodige informatie boven tafel kan komen en de goede gesprekken gevoerd kunnen worden, kan ook die wijziging ertoe bijdragen dat instellingen minder lasten ervaren. Er moet op een gedegen manier beoordeeld worden wat nodig is, maar dat dient op een manier te worden vormgegeven die voor instellingen het minst belastend is.

Deze leden vragen voorts of de instellingen tevreden zijn over het gewijzigde accreditatiekader of dat zij de wijzigingen niet ver genoeg vinden gaan. Zijn er voorstellen van instellingen, bijvoorbeeld ten aanzien van vermindering van lastendruk, die niet zijn overgenomen? Zo ja, kan worden aangegeven wat de reden hiervoor is, zo vragen deze leden.

De NVAO heeft het voorliggende accreditatiekader met verschillende stakeholders, waaronder vertegenwoordigers van hogeronderwijsinstellingen, besproken en heeft mij daarover geïnformeerd. Enkele aanpassingen zullen volgens de stakeholders zeker leiden tot vermindering van lastendruk (bijvoorbeeld vermindering van het aantal bijlagen, vermindering van de omvang van de kritische zelfreflectie). De stakeholders waarderen de inspanningen van de NVAO om de lastendruk te verlagen en erkennen dat het verminderen van de administratieve lasten erg lastig is. Zij vinden de vermindering van lasten voor nu voldoende, maar willen graag in gesprek blijven over een verdergaande reductie in een volgende fase van het accreditatiestelsel.

Een enkele stakeholder noemde de vermindering van de administratieve lasten te mager. In dit verband werd met name genoemd het ontbreken van voorstellen voor lastenverlichting voor instellingen zonder instellings-toets kwaliteitszorg. De lastenverlichting richtte zich eerst namelijk voornamelijk op de beperkte opleidingsbeoordeling, maar zou ook moeten worden gerealiseerd voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling. Deze suggestie heeft de NVAO overgenomen.

De NVAO heeft mij laten weten dat er geen voorstellen voor vermindering van lastendruk zijn afgewezen.

3.2 Inhoudelijke aanpassingen in het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie vragen een toelichting op de motivatie van het besluit om beslisregels omtrent verschillende kwaliteitspredicaten aan te passen. Zij vragen of er nu niet naar een doel wordt toegewerkt, namelijk een zo groot mogelijke differentiatie, waar de beslisregels als middel dienen om verschillen te duiden.

Aanleiding voor aanpassing van de beslisregels is de evaluatie van het accreditatiestelsel.⁸ Uit die evaluatie bleek dat de gewenste differentiatie in oordelen nog onvoldoende mogelijk werd gemaakt door te restrictieve beslisregels. De standaarden waren zo breed dat met de oude beslisregels onvoldoende recht werd gedaan aan de kwaliteit van onderwijs. De beslisregels zijn nu zo geformuleerd dat kwaliteitsverschillen tussen opleidingen beter zichtbaar worden, zoals aanvankelijk was beoogd. Daarbij gaat het met name om kwaliteitsverschillen bóven de basiskwaliteit. Er was dus een inhoudelijke reden om de beslisregels aan te passen.

⁸ Kamerstuk 32 210, nr. 24

Het doel van de gedifferentieerde oordelen komt door deze wijziging van de beslisregels naar verwachting beter tot uitdrukking.

Deze leden vragen voorts op welke andere wijze dan door het beoordelen van eindwerken, het eindniveau van een opleiding getoetst en gewaarborgd kan worden. Luidt het loslaten van de toetsing van eindwerken door de NVAO niet juist een teruggang in naar te grote vrijblijvendheid, zo vragen deze leden.

Bij accreditatie wordt beoordeeld of de opleiding aantoont dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Volgens het voorliggende kader dient het gerealiseerde niveau te blijken uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De beoordeling van eindwerken is nader toegelicht en duidelijker omschreven. Uit verschillende evaluaties bleek dat er soms een te grote nadruk ligt op de beoordeling van de afstudeerscripties bij de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau. In de voorgestelde tekst wordt daarom gesproken over eindwerken en niet alleen over afstudeerscripties. Deze aanpassing schept meer duidelijkheid over de wijze van beoordelen en moet daarmee ook zorgen voor een daling van de administratieve lasten. Er is dus geen sprake van het loslaten van de toetsing van eindwerken, maar van een verduidelijking en verbreding op grond waarvan het gerealiseerde eindniveau wordt beoordeeld. De leden van de SP-fractie spreken zelf ook over eindwerken, hetgeen past bij de bredere definitie dan enkel eindschrijven.

De leden van de CDA-fractie vragen of ik kan toelichten waarom ik van mening ben dat de gedifferentieerde oordelen zullen leiden tot betere kwaliteit.

Doordat ook kwaliteitsverschillen bóven de basiskwaliteit helder worden, kan daarvan een stimulerende werking uitgaan, namelijk om niet te volstaan met het basisniveau, maar om te streven naar de kwalificatie «goed» of «excellent». Het is van belang dat goede en excellente opleidingen als zodanig zichtbaar zijn. Door de gedifferentieerde oordelen «voldoende», «goed», en «excellent» kunnen instellingen zich profileren ten aanzien van de kwaliteit van hun opleidingen en heeft de maatschappij beter zicht op de kwaliteitsverschillen tussen opleidingen in het hoger onderwijs.

De leden van de D66-fractie lezen dat het duidelijker wordt wanneer een opleiding een bepaald predicaat krijgt. Hoewel deze leden meer transparantie toejuichen, vragen zij of dit leidt tot toenemende verantwoordingslasten.

Een gedifferentieerde beoordeling, die reeds praktijk is op grond van het huidige accreditatiekader, zal niet leiden tot een toename van de verantwoordingslasten. Het is namelijk de kwaliteit van de opleiding die het predicaat bepaalt en niet bijvoorbeeld de hoeveelheid documenten die worden ingediend voor de visitatie. Het kan mogelijk wel leiden tot een afname in ervaren lasten, doordat het voor instellingen transparant is wanneer een bepaald predicaat al dan niet wordt toegekend.

Ook vragen deze leden of ik naar streefwaarden voor de hoeveelheid excellente opleidingen toe wil.

Ik wil niet toe naar een streefwaarde voor het aantal excellente opleidingen. Hoe meer opleidingen hun kwaliteit naar een excellent niveau tillen hoe beter, maar aantallen zijn voor mij geen doel op zich. Belangrijker is dat excellente opleidingen dan ook als zodanig worden erkend.

3.3 Verbetering werkwijze visitatiepanels en de NVAO

De leden van de D66-fractie hebben begrepen dat ik aan de NVAO heb gevraagd om kritisch te kijken naar bestaande protocollen en handelingen, om de hoeveelheid op te vragen informatie te beperken. Zij vragen op welke termijn op dit punt resultaten zijn te verwachten en of ik de Kamer hierover kan informeren.

Naar aanleiding van mijn verzoek, de invoering van de wetten «Kwaliteit in verscheidenheid» en «Versterking kwaliteitswaarborgen» en de evaluaties van het accreditatiestelsel heeft de NVAO in het onderhavige accreditatiekader en naar aanleiding van mijn vragen haar werkwijze op een aantal punten aangepast. De NVAO streeft ernaar om de administratieve lasten te beperken, bijvoorbeeld door substantieel te schrappen in de verplichte documentatie bij de beoordeling van opleidingen en instellingen en door het aantal te beoordelen standaarden te beperken bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling. Verder is de omvang van de kritische reflectie van opleidingen sterk ingeperkt naar 15 pagina's en is de duur van het bezoek bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling gehalveerd. Daarnaast heeft de NVAO mij geïnformeerd over haar voornemen om het beoordelingsproces volledig te digitaliseren. Daartoe werkt de NVAO momenteel een digitaal archiefsysteem uit.

Deze leden vragen voorts of de NVAO nu ook concreet gemengde visitatiegroepen gaat vaststellen.

Hoewel de visitatiegroepen nog niet zijn vastgesteld en hierover nog geen definitieve uitspraak kan worden gedaan, is uit navraag bij de NVAO gebleken dat er wel degelijk met gemengde visitatiegroepen gewerkt gaat worden.

3.4 Meer duidelijkheid verschaffen («compliance assistance») aan de instellingen

De leden van de D66-fractie vragen hoe meer begeleiding in de vorm van «compliance assistance» vorm gaat krijgen.

Compliance assistance krijgt onder meer vorm door voorlichting (gevraagd of ongevraagd) vanuit de NVAO aan de instellingen over wat daadwerkelijk van ze wordt verwacht. Een voorbeeld hiervan in het accreditatiekader is – om de werklast voor de instelling zo laag mogelijk te houden – de opdracht van de NVAO aan de commissie van deskundigen bij een instellingstoets kwaliteitszorg om specifieke aanwijzingen te geven aan betreffende instelling over de in het kader van de audit trails⁹ te bestuderen documenten en de verwachte gesprekspartners.

⁹ Audit trails zijn onderzoeken in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg waarbij de auditcommissie voor de uitvoering van het beleid en/of de hantering van problemen het spoor volgt van het instellingsniveau naar het uitvoeringsniveau of omgekeerd. De auditcommissie beslist welke onderwerpen zij in de audit trails aan de orde wil stellen en welke personen zij in dat kader wil spreken.

3.5 Geen nieuwe verplichtingen in het accreditatiestelsel

De leden van de SP-fractie vragen de wettelijke vereisten voor Engelstalige opleidingen onder elkaar te zetten en het percentage van de opleidingen dat het Nederlands dan wel het Engels als voertaal in de collegezaal heeft.

In artikel 7 lid 2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (VWO) is bepaald dat het hoger onderwijs wordt gegeven en de examens worden afgenomen in het Nederlands. In afwijking daarvan kan een andere taal worden gebezigd:

- wanneer het een opleiding met betrekking tot die taal betreft,*
- wanneer het onderwijs betreft dat in het kader van een gastcollege door een anderstalige docent gegeven wordt, of*
- indien de specifieke aard, de inrichting of de kwaliteit van het onderwijs dan wel de herkomst van de studenten daartoe noodzaakt, overeenkomstig een door het instellingsbestuur vastgestelde gedragscode.*

Het aanbod aan Engelstalige opleidingen in het hbo en wo groeit gestaag. In het hbo is circa 15% van de bacheloropleidingen in het Engels. In het wo is 24% van de bacheloropleidingen en 80% van de masteropleidingen in het Engels.¹⁰

Deze leden vragen voorts of er een indicatie kan worden gegeven over de hoeveelheid opleidingen per instelling die in het Engels is en om welke studies het gaat.

Een overzicht van Engelstalige opleidingen en cursussen aan Nederlandse instellingen is te vinden op www.studyfinder.nl. Hier is ook het aanbod van Engelstalige opleidingen per instelling te vinden.

De leden van de CDA-fractie vragen mij alert te zijn op regels die niet de bedoeling hebben tot meer verplichtingen maar dit onbedoelde effect wel hebben in de praktijk.

Met deze leden vind ik het van belang er alert op te zijn dat regels waarvan het niet de bedoeling is dat ze tot meer verplichtingen leiden in de praktijk wel tot meer verplichtingen leiden. Mede daarom heb ik ervoor gekozen bepaalde zaken niet dan wel op een andere wijze door te voeren in het accreditatiekader, zoals ik in mijn brief van 18 september aan uw Kamer heb uiteengezet.

4. De toekomst: waar gaan we naartoe?

De leden van de VVD-fractie vragen of ik kan aangeven binnen welke marges ik wil werken in de richting van het concept «verdiend vertrouwen» en lastenverlichting in het accreditatiekader en wanneer ik hoop hier stappen toe te kunnen zetten.

Het doel van het kwaliteitszorgstelsel is te zorgen voor een goede kwaliteitscultuur gericht op verbetering. Studenten, werkgevers en maatschappij moeten blijvend kunnen vertrouwen op de kwaliteit van het erkende hoger onderwijs in Nederland.

Ook wil ik dat instellingen het vertrouwen krijgen dat ze verdienen en dat ze niet meer lasten ervaren dan nodig is. Ik ben momenteel in een

¹⁰ Studiekeuzedatabase, 4^e kwartaal 2013; Gezamenlijke visie internationaal VSNU en Vereniging Hogescholen, pagina 31.

interactief proces met betrokkenen in gesprek over het toekomstige accreditatiestelsel. Ik zal u hier voorjaar 2015 over informeren.

Deze leden vragen voorts of dit al onderwerp van overleg is met de instellingen binnen het hoger onderwijs en de NVAO.

Dit is onderwerp van gesprek met de NVAO, Inspectie, instellingen, studenten en andere stakeholders. Ook in de gesprekken die specifiek gevoerd worden in het kader van de doorontwikkeling van het huidige accreditatiestelsel komt het concept van «verdiend vertrouwen meer belonen» en «ervaren lasten verlichten» uitgebreid aan de orde.

Zij vragen mij ook of ik kan toelichten of de NVAO dit concept al nader onderzoekt ten behoeve van toekomstige voorstellen.

Een aantal wijzigingen in het aangepaste accreditatiekader, dat ik op 18 september 2014 naar uw Kamer heb verzonden, is mede vanuit dit perspectief doorgevoerd. Daarnaast worden de concepten van «verdiend vertrouwen meer belonen» en «ervaren lasten verlichten» nadrukkelijk bij de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel betrokken met de stakeholders waaronder de NVAO.

Tevens vragen deze leden of dit onderwerp worden meegenomen in de nieuwe Strategische Agenda Hoger Onderwijs, die in 2015–2016 wordt opgesteld.

De thema's «verdiend vertrouwen meer belonen» en «ervaren lasten verlichten» zullen ook breder dan ten aanzien van het accreditatiestelsel terugkomen in de Strategische Agenda in het kader van het beleid ten aanzien van deregulering en administratieve lastenverlichting.

De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd, in het kader van «verdiend vertrouwen belonen», of er sprake is van een overlap tussen de instellingstoets en de opleidingstoets. Zij vragen zich af welke elementen in beide accreditatiecycli voorkomen.

Wanneer een instelling een positief besluit op de instellingstoets kwaliteitszorg heeft behaald, worden haar opleidingen via een beperkte regime beoordeeld voor opleidingsaccreditatie. Het idee daarbij is dat hetgeen op instellingsniveau is beoordeeld, niet meer per opleiding afzonderlijk moet worden beoordeeld. De instellingstoets kwaliteitszorg en de beperkte opleidingsbeoordeling zijn dus complementair. Van overlap is dus geen sprake.

Bij de beoordeling van de instelling ten behoeve van de instellingstoets kwaliteitszorg worden de volgende zaken beoordeeld: de visie op de kwaliteit van haar onderwijs; de vormgeving en effectiviteit van de interne kwaliteitszorg van een instelling; het gevoerde beleid op het gebied van personeel en voorzieningen; en de voorzieningen die de toegankelijkheid en studeerbaarheid voor studenten met een functiebeperking bevorderen. Dit alles voor zover het betrekking heeft op de kwaliteit van het onderwijs van betreffende instelling.

Als een instelling de instellingstoets kwaliteitszorg positief heeft doorlopen, worden de opleidingen beoordeeld op grond van beperkte beoordelingscriteria voor opleidingsaccreditatie. In dat geval worden op opleidingsniveau beoordeeld: het beoogde eindniveau, gelet op hetgeen internationaal gewenst of gangbaar is; de inhoud en opzet van het onderwijsprogramma, de kwaliteit en kwantiteit van het ingezette personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen; het gerealiseerde

eindniveau, gelet op hetgeen internationaal gewenst en gangbaar is; en de deugdelijkheid van beoordeling, toetsing en examinering van de studenten.

In de vorige accreditiekader was in de uitwerking een vorm van overlap onbedoeld aanwezig. In dat accreditiekader stond de verplichting om in de kritische reflectie in te gaan op de wijze waarop de opleiding studenten docenttevredenheid meet, alsmede de verplichting aldaar de resultaten van deze onderzoeken te bespreken. Die verplichting is in het aangepaste accreditiekader verwijderd. Deze bepaling spoorde niet met het beperkte karakter van de beoordeling en deed geen recht aan het feit dat de instelling reeds de instellingstoets kwaliteitszorg met succes heeft doorlopen. Bij de instellingstoets kwaliteitszorg is immers de werking van het interne kwaliteitszorgsysteem al beoordeeld en goed bevonden. Onderhavige bepaling had tot gevolg dat opleidingen in de kritische reflectie voor de beperkte opleidingsbeoordeling ertoe over gingen zich te verantwoorden over het gehele systeem van interne kwaliteitszorg. Dat levert onnodige administratieve lasten en overlap in beoordeling op. Daarom is dat in het nieuwe accreditiekader gecorrigeerd.

Deze leden vragen ook op welke wijze de administratieve lastendruk van de opleidingstoets gereduceerd kan worden door gebruik te maken van de tijdens de instellingstoets verkregen data en/of inzichten.

Met de instellingstoets kwaliteitszorg worden bepaalde aspecten van kwaliteit op instellingsniveau beoordeeld, zodat die bij de beoordeling op opleidingsniveau niet meer aan de orde komen en de opleidingsbeoordeling met minder administratieve lasten gepaard kan gaan. De beperkte opleidingsaccreditatie gaat alleen over onderwerpen die het primaire onderwijsproces raken. De kwaliteitszorg is dan op instellingsniveau al positief beoordeeld in het kader van de instellingstoets kwaliteitszorg. De tijdens de instellingstoets kwaliteitszorg verkregen data en inzichten leiden er dus toe dat de daar beoordeelde zaken niet meer aan de orde komen op opleidingsniveau. Op deze wijze is gepoogd de lasten op opleidingsniveau te verlichten en dubbelingen te voorkomen.

Voorts vragen deze leden of het «verdiend vertrouwen» nadrukkelijker beloond kan worden door een verdere reductie van de lastendruk na te streven langs deze lijn.

Zoals ik eerder heb aangegeven, wil ik de komende jaren toe naar een stelsel waarin verdiend vertrouwen meer wordt beloond en instellingen minder lasten ervaren. Ik ben met betrokkenen uit het veld in gesprek over de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel, waarbij we het huidige stelsel meer fundamenteel bezien. Ik verwacht uw Kamer in het voorjaar van 2015 te berichten over de contouren van de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd naar de uitkomsten van het vergelijkende onderzoek met onder meer Vlaanderen. Deze leden vragen voorts om regelmatig op de hoogte te worden gehouden van de ervaringen met het nieuwe systeem en met name of de gepresenteerde maatregelen echt leiden tot lastenvermindering en betere kwaliteit.

Het vergelijkende onderzoek is in de afrondende fase. Ik verwacht het onderzoeksrapport, waarin over de grenzen wordt gekeken naar accreditatiestelsels in het buitenland, nog dit jaar naar uw Kamer te sturen. Dit is uiteraard afhankelijk van wanneer ik het definitieve onderzoeksrapport

ontvang. In lijn met de motie Voortman¹¹ zal ik het rapport in ieder geval zo spoedig mogelijk openbaar maken en naar uw Kamer sturen. Het rapport zal dan niet voorzien zijn van een beleidsreactie. In het voorjaar van 2015, wanneer ik u bericht over de contouren van de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel, zal ik eveneens ingaan op de uitkomsten van het onderzoek en de overwegingen daaruit die mogelijk van invloed zullen zijn geweest bij de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel.

5. Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs

De leden van de VVD-fractie vernemen graag welke consequenties het debat over de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR)¹² heeft voor het accreditatiekader. Zij vragen of ik hun mening deel dat, om het bepaalde in artikel 1.3 van de WHW omtrent het maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, praktisch handen en voeten te geven, de consequentie hiervan moet zijn dat dit begrip in het accreditatiekader opgenomen dient te worden. Zij vragen voorts hoe ik in dit kader de toepassing zie van andere belangrijke uitgangspunten die in de WHW zijn opgenomen, zoals academische vrijheid en ethiek. Tot slot vragen deze leden in dit verband hoe ik de huidige situatie beoordeel, waarin door middel van accreditatie er een oordeel geveld wordt over onderwijskwaliteit waarbij randvoorwaarden met betrekking tot rechtsstatelijkheid en WHW-principes met betrekking tot maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, academische vrijheid en ethiek op dit moment in het accreditatiekader geen rol spelen.

Ook de leden van de SP-fractie vragen aandacht voor het opnemen van het punt «maatschappelijke verantwoordelijkheid» in het accreditatiekader. Deze leden vragen op welke wijze en op welke termijn dit in het accreditatiekader kan worden opgenomen.

Op dit moment ben ik bezig met het uitwerken van de door mij toegezegde wetswijziging op dit onderwerp.

Voor het hoger onderwijs is in de WHW opgenomen dat de instellingen aandacht schenken aan de bevordering van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef (artikel 1.3, vijfde lid). Dit artikel was van toepassing op zowel bekostigde als niet-bekostigde instellingen. Sinds de invoering van de wet Versterking besturing in 2010 is dit artikel alleen van toepassing op bekostigde instellingen. Niet-bekostigde instellingen, zoals de IUR, vallen niet onder deze bepaling. Het is wenselijk dat voor bekostigde en niet-bekostigde onderwijsinstellingen een opdracht tot maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef geldt. Maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef betekent onder andere respect voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, waarbij artikel 1 van de Grondwet een prominente plaats inneemt. Ik zal uw Kamer hierover informeren bij mijn beantwoording van de Kamervragen van de leden Beertema en de Graaf (PVV) en de Kamervragen van de leden Duisenberg en Azmani (VVD) met betrekking tot dit onderwerp.

Het debat over de Islamitische Universiteit Rotterdam (IUR) heeft echter geen consequenties voor het voorliggende accreditatiekader. De NVAO kan hierin immers alleen haar werkwijze vastleggen voor taken die uit de nu bestaande wetgeving voortvloeien, te weten het verlenen van accreditatie, toets nieuwe opleiding, toets nieuw Ad-programma, de instellingstoets kwaliteitszorg, de samenstelling van een visitatiegroep en de uitwerking van wettelijke criteria die aan deze besluiten zijn verbonden.

¹¹ Kamerstuk 33 750-VII, nr. 31

¹² Verslag van een algemeen overleg, gehouden op 22 januari 2014, over Islam- en imamoopleidingen, Kamerstuk 33 750-VIII, nr. 101

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre de NVAO bij het beoordelen van standaard 2 van de beperkte opleidingsbeoordeling en standaard 8 van de uitgebreide opleidingsbeoordeling recht doet aan de visie van de instelling over de eigen verantwoordelijkheid van de student. Moeten panels bijvoorbeeld niet terughoudend zijn met het oordeel dat een opleiding studenten er actiever op moet wijzen niet te lang over een eindwerk te doen, zo vragen deze leden zich af.

Ik heb geen aanleiding om te veronderstellen dat de NVAO of de visitatiepanels bij de toepassing van het huidige dan wel het aangepaste accreditatiekader geen recht zouden doen aan de eigen visie van de instelling. Het accreditatiekader biedt ruimte voor verschillende didactische modellen en opvattingen.

Deze leden vragen zich voorts af of de NVAO op grond van artikel 5a.2a van de WHW in het accreditatiekader wel voldoende onderscheid maakt tussen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs en tussen bacheloropleidingen en masteropleidingen.

Het accreditatiekader bepaalt dat bij de beoordeling de beoogde eindkwalificaties van de opleiding wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en dat deze voldoen aan internationale eisen. Daarnaast dient de commissie van deskundigen in haar rapport expliciet de vraag te beantwoorden of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs. De commissie kan hierbij gebruik maken van landelijke / internationale beroepsprofielen en de Europese eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen (de zogeheten Dublin descriptoren). Deze bepalingen in het accreditatiekader zorgen ervoor dat geborgd is dat onderscheid gemaakt wordt tussen het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs en tussen bacheloropleidingen en masteropleidingen. Hiermee wordt recht gedaan aan de wettelijke norm.

Deze leden vragen tevens of de beslisregels in het accreditatiekader niet een concretere grondslag in de wet moeten kennen, zoals het beoogde en gerealiseerde eindniveau.

De wet bevat de grondslag dat de NVAO haar werkwijze, waaronder de weging wanneer er sprake is van voldoende kwaliteit, beschrijft in het accreditatiekader (zie bijvoorbeeld artikel 5a.2a en artikel 5a.8 van de WHW). De aspecten van kwaliteit waarop wordt getoetst in het kader van accreditatie zijn opgenomen in artikel 5a.8 van de WHW. Alvorens het accreditatiekader vast te stellen of te wijzigen, voert de NVAO overleg met vertegenwoordigers van de instellingen en andere betrokkenen, waaronder studentenorganisaties en de daarvoor in aanmerking komende vakorganisaties van overheids- en onderwijspersoneel. Het accreditatiekader of een wijziging daarvan behoeft mijn goedkeuring. Die goedkeuring komt er niet dan nadat vier weken zijn verstreken nadat het voornemen tot goedkeuring aan de beide kamers der Staten-Generaal is voorgelegd. In dit geval is dat op 18 september 2014 gebeurd.

6. Overige onderwerpen

De leden van de VVD-fractie vragen naar de voortgang van het NVAO kwaliteitskenmerk ondernemen. Deze leden vernemen graag welke andere opleidingen (of minors) dan de bacheloropleiding Science, Business and Innovation en de minor Entrepreneurship van de Vrije Universiteit Amsterdam dit kenmerk tot nog toe hebben behaald en wat de ervaring is met het kenmerk, mede gelet op de oorspronkelijke doelstelling om

ondernemend onderwijs en ondernemerschap te stimuleren. Daarnaast vragen zij of er ook plannen zijn om dit kenmerk uit te breiden naar instellingsniveau en zo ja, wat de (ondernemende) stappen zijn die hiertoe worden ondernomen.

De pilot bijzonder (kwaliteits)kenmerk ondernemen in het hoger onderwijs is in 2012 ontwikkeld en uitgevoerd met 11 deelnemende opleidingen in Nederland en Vlaanderen. Na de pilot in 2013 is dit bijzonder (kwaliteits-)kenmerk ondernemen toegekend aan de bacheloropleiding Science, Business and innovation en de minor Entrepreneurship van de Vrije Universiteit Amsterdam. Het definitieve kader voor het bijzonder kenmerk ondernemen is na een grondige evaluatie met deelnemende opleidingen, panels en experts eind 2013 vastgesteld. Voor enkele andere deelnemende opleidingen aan de pilot is besloten dat zij met een aanvullend traject het kenmerk alsnog zouden kunnen verwerven. Dit betreft vier opleidingen. Het bijzonder kenmerk kan ook worden toegekend aan een instelling. De instelling waartoe één van deze vier opleidingen behoort, vraagt het kenmerk aan op instellingsniveau. Dit traject loopt nu en besluitvorming daarover vindt naar verwachting eind dit jaar plaats. Over het aanvragen van het bijzonder kenmerk voor de gehele instelling is afgesproken dat het verstandig is als een instelling eerst het bijzonder kenmerk voor een aantal opleidingen/minoren aanvraagt, mede om ervaringen daarmee te kunnen gebruiken voor de aanvraag op instellingsniveau.